

Verlag internetconsultatie Besluit Plantgezondheid

1. Inleiding

Van 1 mei tot en met 4 juni 2019 is een concept van het Besluit Plantgezond (verder: Besluit) opengesteld voor internetconsultatie.

Het Besluit geeft uitvoering aan diverse voorschriften uit de Plantgezondheidswet. Het regelt de aanwijzing van bevoegde autoriteiten, naast de minister, voor een aantal deelgebieden. Dat is noodzakelijk om de huidige feitelijke taakuitvoering, waaronder toezicht op naleving van voorschriften, zoveel mogelijk te kunnen continueren. Andere onderwerpen die in het Besluit aan de orde komen zijn retributies, preventie en boetecategorieën van bestuurlijke boetes.

Er zijn vijf reacties ontvangen op de consultatie: een gezamenlijk reactie van de plantaardige keuringsdiensten en vier reacties van organisaties uit de plantaardige sector. Hieronder zijn de ingezonden reacties op hoofdlijnen samengevat. Daar waar de reacties tot aanpassing van het Besluit hebben geleid, is dat aangegeven. Wanneer voorstellen tot aanpassing van het Besluit niet zijn overgenomen is toegelicht waarom dat niet is gebeurd.

2. Hoofdlijnen van de reacties

De reacties van zowel de plantaardige keuringsdiensten als de sectorpartijen gaan met name in op de aanwijzing van de bevoegde instanties, de retributies en de tijdige implementatie van de wet- en regelgeving.

Tijdige implementatie van wet- en regelgeving

De nieuwe Plantgezondheidswet en de onderliggende regelgeving zouden op 14 december 2019 in werking moeten treden. Op deze datum zijn de beide Verordeningen (Plantgezondheidsverordening ((EU) 2016-2031) en Officiële Controleverordening ((EU) 2017-625)), waarop de Plantgezondheidswet is gebaseerd, rechtstreeks van toepassing.

Meerdere respondenten geven aan dat een goed functionerend fyto-sanitair stelsel van belang is voor teelt van en handel in plantaardige producten. Dit is mede afhankelijk van een goede regelgeving. Sectororganisaties en de keuringsdiensten spreken in dat verband hun zorgen uit over de beoogde ingangsdatum van de nieuwe wet- en regelgeving. Niet alleen moeten de ministeriële regelingen nog worden uitgewerkt, maar ook zijn de EU-uitvoeringshandelingen op basis van de beide EU-Verordeningen nog niet volledig uitgewerkt of gepubliceerd door de Europese Commissie. Organisaties en keuringsdiensten dringen aan op voortvarendheid in de implementatie, zodat er vóór 14 december 2019 onder meer heldere procedures en werkafspraken zijn tussen de keuringsdiensten en de NVWA en duidelijkheid over wie waarvoor (eind)verantwoordelijke is. Betrokkenen roepen op de uitwerking van de regelgeving zoveel mogelijk gezamenlijk met de keuringsdiensten en sectororganisaties te doen om het draagvlak en uitvoerbaarheid van de regelgeving te vergroten.

Tot slot geeft de plantaardige sector aan dat er nu onvoldoende tijd is voor bedrijven om zich voor te bereiden op het kunnen voldoen aan de nieuwe regelgeving en vraagt om een realistische overgangstermijn.

De Plantgezondheidswet en onderliggende regelgeving kon niet op 14 december 2019 in werking treden. Daarom is een Regeling tijdelijke maatregelen Plantenziektenwet opgesteld. Deze tijdelijke regeling maakt een juridische koppeling tussen de Europese verordeningen en de huidige Plantenziektenwet, waardoor de rechtstreeks geldende verplichtingen uit beide verordeningen onder het handhavingsregime van de huidige wet zijn gebracht.

Zoals door de minister tijdens de behandeling van de Plantgezondheidswet in de Tweede Kamer is toegezegd worden bij de verdere uitwerking van de ministeriële regelingen keuringsdiensten en sectorpartijen betrokken.

Bevoegdheidsverdeling

De keuringsdiensten onderschrijven het door LNV geformuleerde uitgangspunt om zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de huidige — goed werkende – praktijk. Voor hen sluit hun aanwijzing als bevoegde autoriteit voor de werkzaamheden rond de afgifte van plantenpaspoorten en het toezicht op de, op Europees niveau, nieuw geïntroduceerde categorie 'gereguleerde niet-quarantaineorganismen' (RNQP's) goed aan bij de taken die zij reeds uitvoeren op basis van de Landbouwkwaliteitswet en Zaaizaad- en plantgoedwet, maar ook bij de huidige werkzaamheden rond de afgifte van plantenpaspoorten die de keuringsdiensten al sinds 1993 uitvoeren.

Een belangrijk aandachtspunt voor de keuringsdiensten is de constructie waarbij medewerkers van deze instellingen onbezoldigd ambtenaar zijn voor een deel van de importwerkzaamheden. Onder de Controleverordening kunnen zij voor die werkzaamheden niet langer geaccrediteerd zijn. De keuringsdiensten hebben eerder in het wetgevingstraject al aangegeven, dat de voor de uitvoering benodigde bevoegdheden adequaat moeten zijn verankerd in wet- en regelgeving. Zij zijn mede daarom van mening, dat de uitvoerbaarheid efficiënter en effectiever is als zij ook voor de uitvoering van importaangelegenheden, aanvullend op de werkzaamheden voor de eerdergenoemde RNQP's en plantenpaspoorten, bevoegde autoriteit zijn. De (nieuwe) EU-regelgeving biedt deze mogelijkheid en het sluit goed aan bij de huidige praktijk, waarbij de keuringsdiensten feitelijk al de importgerelateerde fytowerkzaamheden uitvoeren. De keuringsdiensten ontvangen graag een nadere onderbouwing van de door LNV gemaakte keuzes, indien LNV vasthoudt aan de voorgestelde bevoegdheidsverdeling. Ook enkele sectorpartijen gaan in op de bevoegde autoriteit met name in het licht van een doelmatig en efficiënt ingericht stelstel van toezicht en keuringen waarbij rekening dient te worden gehouden met de belangen van het bedrijfsleven. In één van de reacties wordt een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de aanwijzing van de keuringsdiensten als 'bevoegde autoriteit' voor alle fytosanitaire importwerkzaamheden.

In dit verband onderschrijven een aantal respondenten de keuze en het belang van voortzetting van het huidige geïntegreerde systeem van keuringen en inspecties op basis van de Plantgezondheidswet, de Landbouwkwaliteitswet en de Zaaizaad- en plantgoedwet. De keuringsdiensten geven daarbij wel aan dat nog 'fine tuning' met de NVWA zal moeten plaatsvinden waar het over geïntegreerde inspecties e.d. gaat.

In het voorliggende Besluit Plantgezondheid zijn de keuringsdiensten als bevoegde autoriteit aangewezen voor die taken die zij voorheen in mandaat konden uitvoeren, maar onder de Controleverordening niet gemandateerd kunnen worden. De keuringsdiensten worden eveneens aangewezen als bevoegde autoriteit voor die importtaken die zij reeds in mandaat uitvoerden, hoewel deze taken wel mogen worden gemandateerd. Deze importtaken sluiten inhoudelijk namelijk goed aan bij de importtaken waarvoor de keuringsdiensten als bevoegde autoriteit zijn aangewezen, omdat deze taken niet meer in mandaat mogen worden uitgevoerd.

Retributies

Zowel de keuringsdiensten als de sectorpartijen gaan in hun reacties in op de totstandkoming van de tarieven.

De plantaardige sectoren pleiten voor continuering van hun directe betrokkenheid bij de totstandkoming van de tarieven en de tariefstructuur voor de werkzaamheden in het kader van de Landbouwkwaliteitswet en de Zaaizaad- en Plantgoedwet. Deze werkwijze zorgt in de sector voor draagvlak en acceptatie van de gehanteerde tarieven en het tariefsysteem. Het behouden van de huidige situatie betekent dat de keuringsdiensten na raadpleging van de sector zelf tarieven vaststellen en ter goedkeuring aan de minister voorleggen.

De keuringsdiensten wijzen erop dat voor alle officiële controles en officiële activiteiten die onder de verordeningen vallen de minister van LNV de tarieven vaststelt na ontvangst van een tarievenvoorstel van de betrokken keuringsdiensten. Deze werkwijze was al gebruikelijk onder de Plantenziektenwet en is ook opgenomen in de Plantgezondheidswet. Zoals hierboven aangegeven is dat echter niet de werkwijze onder de Landbouwkwaliteitswet en de Zaaizaad- en plantgoedwet, waar bepaald is dat de keuringsdiensten zelf de tarieven vaststellen onder ministeriële goedkeuring. De keuringsdiensten verzoeken in het Besluit een artikel op te nemen over het zelf kunnen vaststellen en in rekening brengen van bepaalde tarieven en de inning daarvan. Het verzoek tot het zelf kunnen vaststellen van bepaalde tarieven heeft geleid tot een wijziging van het wetsvoorstel Plantgezondheidswet, zodat in dit Besluit kon worden opgenomen dat de keuringsdiensten bevoegd zijn om onder ministeriële goedkeuring zelf tarieven op te leggen voor werkzaamheden die vallen onder de Landbouwkwaliteitswet en de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005.

Bestuurlijke boete

In enkele reacties wordt aangegeven de bestuurlijke boete als een passend instrument in het handhavingsbeleid te zien. Keuringsdiensten zien de bestuurlijke boete als een adequaat

sanctioneringsmiddel voor lichtere overtredingen, dat kan bijdragen aan goede naleving van voorschriften en beperking van het aantal overtredingen. De keuringsdiensten willen graag nauw betrokken worden bij de uitwerking welke overtredingen in welke van de vijf boetecategorieën worden ingedeeld. Ook sectorpartijen bieden aan hierbij te willen adviseren.

Bij de uitwerking van het instrument bestuurlijke boete in de ministeriële regeling is nader overleg met alle betrokkenen voorzien.

Capaciteitsdruk

Voor de keuringsdiensten is een adequaat toezicht op de bij hen geregistreerde bedrijven een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen borgen van een hoog niveau van plantgezondheid.

Zij constateren dat niet alleen zij, maar ook de NVWA, goed toegerust moeten zijn en de ruimte moeten hebben om hun taken op het gebied van plantgezondheid effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren en zo snel mogelijk samen met de NVWA kunnen handelen bij o.a. signalen van niet-naleving. Goede informatie-uitwisseling binnen het publieke domein is daarvoor noodzakelijk.

De keuringsdiensten schatten in dat zij na 2020 als gevolg van de inwerkingtreding van de Plantgezondheidswet en het Besluit geen capaciteitstekort hebben. Voor hen is niet duidelijk hoe dat bij de NVWA ligt.

De inschatting is dat bij de NVWA voor nieuwe taken en werkzaamheden die uit de Plantgezondheidswet voortvloeien ongeveer 38 FTE extra formatie noodzakelijk is. Deze extra formatie is toegewezen en wordt momenteel door de NVWA geworven.